

Ajatusten tie mielestä tekstiksi: näppäilyntallennusohjelmat opettajien ja tutkijoiden apuna

Näppäilyntallennusohjelmia voidaan hyödyntää sekä kirjoittamisen opetuksessa että tutkimuksessa. Kieli- ja käännöstieteiden laitokselta (KKL) löytyy vahvaa yhteistä mielenkiintoa kirjoitusprosessien tutkimiseen. Yhteistyötä on tehty myös muiden kotimaisten (mm. Jyväskylän ja Oulun yliopisto) ja ulkomaisten yliopistojen (mm. Lundin ja Tukholman yliopisto) kanssa. Keväällä 2017 *ScriptLog*-nimisen ohjelman kehittämisen parissa työskennellyt dosentti [Victoria Johansson](#) vieraili kieli- ja käännöstieteiden laitoksella kertomassa ohjelman soveltamismahdollisuuksista.

Näppäilyntallennusohjelmat ovat oivallinen työkalu kirjallisen tuotoksen tarkasteluun sekä ensikielisessä kontekstissa että vieraalla kielellä kirjoitettaessa. Ohjelma mahdollistaa työn eri versioiden tarkastelun ja tuo esiin koko kirjoitusprosessin. Lopullinen tuotos on usein ainoa jälki oppilaan kirjallisesta tuotoksesta, mutta ohjelman avulla opettaja ja oppilas voivat yhdessä katsoa tallenteelta tuotosprosessia ja pysähtyä tarkastelemaan ongelmakohtia, jotka muuten jäisivät huomiotta sekä keskustella siitä, mikä oppilaille tuottaa vaikeuksia.

Ohjelmien avulla voidaan tutkia kirjoitusprosessia sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti niin, ettei kirjoittajan tarkkaavaisuus prosessin aikana häiriinny. Ohjelmaa on käytetty kielitaidon ja kirjallisen ilmaisun kehityksen tutkimuksessa sekä käännöstutkimuksissa. Tällä hetkellä käynnissä on muun muassa professori Sinikka Lahtisen johtama [hanke](#), jossa kartoitetaan analysoimattomina kokonaisuuksina opitun kieliaineksen esiintymistä oppijankielessä sekä väitöskirjatutkimuksia, joissa tutkitaan mm. kielten oppijoiden tuottamia [syntaktisia rakenteita](#) ja [konnektorien käyttöä](#). Vastaavanlaisia [ohjelmia](#) on muitakin, kuten kääntämisen tutkimuksessa käytetty *Translog*. Tutkimuksen tavoitteista riippuen muita menetelmiä voidaan hyödyntää näppäilyntallennusohjelman rinnalla; retrospektiivisiä haastatteluja, *think aloud* -menetelmää ja [silmänliikekameroita](#) käytetään usein apuna kirjoitusprosessin tutkimisessa.

KKL:ssä vietettiin 16.2.2018 tutkimuspäivää, jossa kartoitettiin eri oppiaineissa tehtävää tutkimusta. Kirjoittamisen tutkimuksen erilaiset lähestymistavat herättivät paljon keskustelua ja antoivat idean syksyllä pidettävään kirjoittamisen teemaseminaarin järjestämiseen jo olemassa olevien ideoiden jakamiseksi ja uusien avauksien luomiseksi. Mukana on opettajia ja tutkijoita englannin, pohjoismaisten kielten, ranskan ja suomen oppiaineista.

Maarit Mutta on kieli- ja käännöstieteiden laitoksen ranskan kielen yliopistonlehtori. Mari Mäkilä on puolestaan kieli- ja käännöstieteiden tohtoriohjelma Utulingin tohtorikoulutettava pohjoismaisissa kielissä.